

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fiecare publicățiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii»

în
Blaș.

Anul VI.

Blaș 25 Ianuariu 1896.

Numóru 4.

Invitare la abonament.

Cu numóru 1 invitám la abonament nóu cu prețurile din capul foii.

Restanțierii să binevoescă a-și achita abonamentul cât mai îngrabă, ca să se evite neregularități în espedarea foii.

Din partea noastră vom cere a mulțami tóte așteptările.

Redacțiunea și Administrațiunea „UNIRII”.

Liberalismul intolerant.

Orí ce sistem politic trebuie să pérá, când ajunge a fi ridicol. Érá ridicol devine, când ajunge în contradicere cu sine însu-și.

De sórtea acésta mai íute ori mai târziú nu o să scape nici liberalismul în patria noastră. Nu o să scape, pentru că pe zi ce merge devine tot mai intolerant. Si apoi ce póte fi pe lume mai ridicol, de cât când sistemul politic „liberal”, a cărui principiú fundamental este garantarea libertății celei mai mari posibile pentru cetățeni, se face totuși foc și pará, când cetățeni liberi și onești se constituiesc în o partidă cu principii politice diverse de ale sistemului „liberal”? Cel ce nu se saturá a se mândri cu garantarea libertății politice, devine chiar tiranul acelei libertăți.

Mai póte omul în un atare cas sta de vorbă serios cu un atare sistem?

Pe dreptul putem atunci da sistemului „liberal” atributul meritat de intolerant. Și apoi în ce contradicere mai flagrantă póte liberalismul să ajungă cu sine însu-și, decât atunci, când devine intolerant?

Liberalism intolerant! Póte fi ceva mai ridicol pe lume?

Cum că cât de pe dreptul se cuvine liberalismului din patria noastră atributul de intolerant, s'a putut în zilele aceste vedé din vorbirile alor doi bărbați dintre cei mai „liberali” din parlamentul din Budapesta.

Cel dintâiu a fost Dalai Lama cu „liberalismul”, însu-și ministrul președinte Bánffy. Conte Apponyi a imbiat pe guvern cu armistițiú pentru anul iubileului milenar. A pus íneșe și o condițiune grea de ímplinit pentru guvern: puritatea alegerilor dictale și scutirea lor de presiunea organelor guvernului.

Și ce să veđi? Ministrul președinte, șeful puterii esecutive a majorității parlamentare a dat a íntelege, că față cu naționalitățile și față cu partidul poporal sint de a se íntrebuința ori ce mijlóce spre a ímpedeca íntrearea lor în parlament și validitatea programului lor în viața statului.

Concedem, că în stat sint lucruri de acele, cari nu pot fi atacate, fără ca prin aceea să nu fie atacat chiar însu-și statul, ca de pildă íntregitatea statului și dreptul de proprietate. Lucru firesc, că dacă o partidă politică în programul

séu și-ar propune, să atace atari lucruri, așa ceva nu póte fi suferit.

Se cuprinde óre așa ceva în programul naționalităților ori în al partidului poporal? Chiar nimic. Ci amíndoué atacă numai „liberalismul” de astăzi din patria noastră ca sistem politic. „Liberalismul” acesta íneșe nu este temelía statului, cât cine-l atacă pe el, să se póta zice, că atacă însu-și statul. Chiar dimpotrivá în cei o mie de ani ai Ungariei liberalismul acesta a fost principiul de guvern numai în un timp de tot scurt. Vécuri íntregi a trăit Ungaria fără liberalismul de astăzi. Ba putem zice, că Ungaria n'are, să mulțámescă liberalismului esistența sa de o mie de ani, ci aceea o datoresce cu totul altor sisteme politice.

Pentru ce dará să fie permis liberalismului a se folosi de ori ce mijlóce în contra partidelor, cari îl atacă? Numai pentru că perđendu-și mai tot farmecul, cu care așa de mult a fascinat pe fórte mulți, nu se mai póte susține decât numai cu forța.

Dupá Bánffy a urmat deputatul Sréter. Și acesta reflectând la ofertul contelui Apponyi a enunțat principiul intolerant, că statul să-și încórde tóte forțele, ca nici naționalitățile nici partidul poporal să nu ajungă la putere. Ba liberalul acesta rabiát identificá liberalismul cu însu-și statul. Și íncá și mai mult, identificá ínsă-și cultura cu liberalismul, ca și cum cel ce nu jórá sub flamura liberalismului, este un

Feuilleton.

O descoperire nóuă.

Bine a zis, cine a zis, că o maje de sare trebuie să mánce cu un om, ca să-í poți cunoșce firea, și póte íncá și mai bine ar potri-vo, cine ar zice, că zecí de máji de sare de aí petrece cu un om, și nici atunci să nu te laudí, nici atunci să nu te íncredí, că în láuntrul lui nu áu rémas crețe și unghete ascunse.

Așa e cu omul și tot așa e și cu firea altor lucruri, și că așa e, veți vedé mai bine din cele ce vé voiú spune despre aer. De mii de ani e aerul prietin nedespărțit al omenimii, pe unal fiecare ne petrece din légán și până la mormínt. Poți trái fără tatá, fără mamá, chiar și fără máni, fără picíore. Zile íntregi poți să o duci fără apă, séptémáni fără de mánecare, dar fără de aer nici vreme de un ceas nu se póte. Ziua în toitul lucrului, nóptea până ce dormim, acasă la noi, în străiní, sus pe munți, jos în vale, adánc în inima pámtolului, ori unde am fi, în ori ce stare am fi, nefcetat respirám,

nefcetat ne hránim cu aer. Avuul ca séracul, ímpératul íntocmai ca și sclavul, toți, fără deosebire, toți ne ímproșetám sángele cu aer. Cu tóte acestea, lucru ne mai pomenit și ne mai audí, noi nici astăzi nu cunoșcem aerul deplin, căci ce alta va să zică, dacă după atátea mii și sute de ani vine lordul Rayleigh și descoperé, că pe lângá azot sau nitrogen, oxigen, vaporí de apă, dioxid de carbon și amoniac, din cari credeam, să consiste aerul, în aer se mai aflá íncá un corp rémas necunoscut până acuma, așa numitul argon? Și dacă atât de puțin ne cunoșcem pe prietinu cel mai íntim, pe nedespíitul prietinu, în a cărui sin ne petrecem viața íntregá, și care tot ínternul ni-l strábate, ce să zicem despre alte lucruri, despre alte corpuri?

Mi-se va răspunde póte, că aerul e nevédut, fără gust și fără de miros, ér fără ínsugírí de aceste e diu samá afará greú, să ajungi la cunoșcínța unui lucru. Cum să nu fie greú a ajunge la cunoșcínța aerului, când cu ochii nu-í veđi, cu urechile nu-í audí, cu mánilé nu-í poți prinde, când numai pe cale máestritá, cu mult íncunjur, íl poți sili, să-și destáinuescá firea?

În adevér așa e, dar tot așa e de ade-

vérat, că sintem sute și mii de milióne, toți cu munte în cap, unii chiar cu fórte multá munte, și ínainte de noi áu fost alte sute și mii de milióne, și ínainte acestora érá alte și alte milióne, cari toți áu tráit íncunjuratí de aer și hrániți de aer. Íntéleg, că pruncul nevrístnic să nu-și scie da samá, de ce respirá, și chiar să nu íea samá, că respirá, dar nu íntéleg, să nu íea samá, și să nu cerce după esplicare un om în vristá. Íntéleg, ca báețit nededați la gândire să nu cerce, ce este vîntul, ci să credá, că e ființă, ce-și are locuința în peșteri și vizunií din munți, dar nu pot íntélege, ca tot așa să facá ómeni deprinși în gândire și dedați a-și cere samá și esplicare de tot, ce ved, de tot, ce aud. De când a aflat omul íntáia órá, ce réu este, să-ți rețíní respirarea, și că a ímpedeca altuia respirarea ínsamná a-í lua viața, a trébuít, să se și íntrebe. — neapérat a trébuít, — pentru ce e așa de lipsá respirarea? Și de atunci tatál a spus la fiú, fiul mai departe, și așa tot mai departe, că nu este bine, să-și rețíná omul résuflarea, și că nu poți face omului mai mare réu trupesc, decât să-í ímpedeci în respirare. Și dacă tatál nu va fi putut să afle și să spuná fiului, pentru ce e așa de lipsá respirarea, va fi aflat fiul, ér

idiot, un necult, un Hotentot în Europa, de unde și trebuie înlăturat dela ori ce influință asupra politicii cu însăși puterea statului. N'ar fi fanaticul acesta străin chiar nici de aceea, că liberalismul să se inarticuleze în legile țării, cât cine l-ar ataca, acela să se facă vinovat de una din cele mai mari și mai grozave crime politice.

Continue numai domnii liberali mai departe cu intoleranța lor, de ridiculositate nu-i va scăpa nimeni, și apoi cine a devenit odată ridicol, acela pentru viața publică e pierdut.

Poate că acesta este calea, pe carea Provedința dumnezească voește să mântuască patria noastră de jugul liberalismului.

Aliații guvernului cer recompensare. —

Sprignitorii reformelor politice bisericesci, pe cum se scie, au fost Protestanții și Jidanii. Celor dintrăiu le pare rău de spriginul dat guvernului, căci în urma legilor celor nouă biserica protestantă perde mult în toate privințele. Poporul se răcesce și se departă de această biserică, erau păstorii sufletesci își perd venitele și de altcum destul de modeste.

Fiind de present pentru pastorii protestanți din Ungaria de tot simțită pierderea venitelor numite stolare, ei cer, ca guvernul să le dea ajutorul promis, când i-au dat spriginul la votarea nouelor reforme. Spre acest scop s'a prezentat în 18 a c. la ministrul Wlassics o deputațiune a protestanților sub conducerea superintendentului Baltik și a lui Radó Kálmán. Deputațiunea a predat ministrului un memorandum, în care cer pentru biserica lor ca subsidiu anual suma rotundă de 400.000 fl. Ei au primit în anii trecuți ca subsidiu dela stat câte 20.000 fl. În anul acesta subsidiul a fost ridicat la suma de 74.000 fl. Dară nici atâta nu le e de ajuns, ci ei provocându-se la art. de lege 20 din 1848, în înțelesul căruia lipsele bisericesci și școlare ale confesiunilor recepte au să se superte dela stat, cer 400.000 fl. Suma

acesta încă le e prea mică, dară se tem, că statul, când va vota sume pentru confesiuni, va pretinde și amestec în afacerile interne ale acestora. Amestecul guvernului, ori cât de binevoitoriu ar fi el azi pentru protestanți, totuși nu-l dorește aceștia.

Ca să misce pe guvern la darea subsidiului de 400.000 fl., memorandumul arată, că din cauza reformelor bisericesci venitele stolare au scăzut cu 127.500 fl. Scăderea venitelor stolare o simt mai ales păstorii sufletesci, cari până acum abia au avut, din ce să trăiescă. Aceștia prin reducerea venitelor stolare își perd $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ din venitele lor și sînt espuși la pericolul de a fi peritori de fôme.

Protestanții amenință, că dacă guvernul le-ar denega subsidiul promis de Wekerle și Szilágyi, pe când erau ministri, biserica protestantă nu ar mai putea suporta spesele cu susținerea școlilor, prin ce fac serviciu statului.

Au protestanții un motiv și mai puternic pentru înduplecarea guvernului, și acesta este amenințarea, că vor trece în opoziție atât clerul, cât și poporul. Catolicii se organizează în partidul popular, care are de scop revizuirea legilor bisericesci; Jidanii și filosemiții sînt prea puțini, ca să se potă răzima guvernul numai pe ei; naționalitățile, în ținuturile cărora își recrutează guvernul liberal deputați, încă s'au deșteptat: și astfel ca să nu-și pierdă pe vechii aliați, pe protestanți și reformați, va trebui, să le dea bani din casa statului.

Dacă statul va desdauna pe pastorii protestanți pentru perderile stolare, în aceeași măsură e dator, să rebonifice și preoțimea celor alalte confesiuni din patrie. Quod uni iustum, alteri aequum. Prin desdaunarea proporționată a tuturor confesiunilor bugetul va crește cu câteva milioane, și acesta încă e o urmare a politicii liberale, care nu scie, decât să mărească sarcinile publice.

Noi credem, că guvernul spre a nu-și face odioase reformele prin creșterea cheltuielilor provocate cu introducerea lor, ar dori bucuros, să mulțămescă pe aliații săi pe altă

cale, dară aceia au declarat categoric, că numai cu bani se mulțămesc, fiind că bani li-s'au promis.

Școlile și învățătorii noștri.

II.

Am înșirat, aprôpe fără comentariu mai multe fapte de o gravitate necontestabilă și tot odată foarte îngrijitoare pentru viitorul școlilor noastre populare și a învățătorilor noștri.

Dar nici nu e lipsă de un lung comentariu. Intenția faptelor, ce s'au urmat și se urmăză cu sistem de vre-o 20 de ani, este pur și simplu *desnaționalizarea* Românilor și a celorlalte naționalități; ér prin legile politice bisericesci și altele se intenționează înstrăinarea noastră și de *credința și moralul creștinesc*, apoi preste tot *rămânerea noastră îndrept în cultură și în privință materială*.

Căci ce alt scop de cât desnaționalizarea poate avé introducerea unei limbi străine în școlile populare, unde copiii, în urma împrejurărilor nefavorabile de pe la sate, de abia pot învăța pe lângă religione și morală, să *celéscă, să scrie și computeze* în limba maternă?

Ce alt scop poate avé graba cea mare, cu care se plănuiesc și se lucră pe toate terenurile, în deosebi pe cel al învățămîntului popular, ca fără întârziare *preparandiile* și preste tot *calificația învățătorilor* să fie un prerogativ numai al statului? Pentru că, cum zice Szathmáry: „*Adevăratele probleme naționale își așteaptă rezolvarea pe terenul învățămîntului popular.*”

Și pe când toți pedagogii maghiarilor se vaieră, că planul de învățămînt este prea vast și imposibil de a se executa în școlile populare de pe la sate, pentru ce nu se gândesc și la învățătorii naționalităților, cari au de a trage cea scurtă avînd de a propune cu un obiect mai mult? Și în ce măsură? Și încă ce obiect? O limbă străină de spiritul copiilor.

Dar n'ai, ce să te faci. Acesta a fost

de nu, nepotul ori strănepotul ori dintre următorii acestuia vre unul.

Odată ce s'a aflat, că în jur de noi este un corp nevădut, fără gust și fără de miros, mai necesar la viață și decât pâinea de toate zilele și decât apa, odată ce s'a descoperit aerul și se va fi aflat, că vîntul e aer pus în mișcare, vestea acestor descoperiri va fi trecut din neam în neam, din sîmînție în sîmînție și va fi fost îndemn puternic, ca să se scruteze și să se afle și mai multe despre aer. Omenii nesiliți, să lupte zi de zi cu grijile vieții, se vor fi pus, — e cu neputință, să nu se fi pus, — să afle că și mijloce de a-l cunoște mai deapropo, de a-l sili, să-și arete taînele ființei sale. Și cu totă baterea de cap, cu toate descoperirile făcute, în anul trecut a trebuit să aflăm, că în aer pe lângă elementele știute mai este o buruună nouă, un gaz necunoscut până acuma. Și dacă va merge pe calea apucată, Dumnezeu scie, câte lucruri va trebui să mai aflăm despre aer, poate noi ori poate următorii noștri. Și dacă, pe cum am zis, atât de puțin cunoșcem aerul, ce va fi cu alte lucruri, cu alte corpuri? Etă pentru ce nu mă pot uoi în păreri cu cei ce atât de mult se încred în puterea minții noastre. Descoperirile nouă zi de zi tot mai lămurit arată, cât de puțin scim față de sumedenia de lucruri, ce le vedem, fără ca mintea să le potă da esplicare, și față de sumedenia de pôte și mai multe lucruri, despre cari nici închipuire nu avem, că există.

Cunoscințele, ce le avem despre aer, datéză mare parte din vécul al 17-lea și cu deosebire din vécul al 18-lea. Până în secul al 17-lea nu se scia nimica despre pondul aerului, despre colosala greutate, cu carea apasă aerul asupra noastră. Abia *Toricelli* a aflat, că aerul cu greutatea sa ridică apa în fântănilor cu smic și împedecă în curgere vinul dintr'o bute nedestupată de-asupra ș. a. m. d. Abia lui *Toricelli* i-a succes, să construiescă barometrul și să afle, că aerul nu apasă totdeauna cu aceeași greutate, și că din creșterea apăsării putem conchide la îndreptarea vremii, din scăderea ei la vreme môle și noroasă, pôte chiar la plôe ori ninsóre.

Descoperirile vécului al 17-lea și ale vécurilor de mai înainte privisău mai mult însușirile externe ale aerului, ér în natura lui internă abia seculului al 18-lea i-a fost dat, să pîtrundă. Mai înainte se credea, că un singur corp aerin există, aerul, și abia lui *Black* (1750) i-a succes, să iniature credința acesta, ce cu puține excepțiuni se pôte numi credința generală a lumii de până atunci. Și fiind că afără de aer alt corp aerin nu mai cunoșeau, nici prin minte nu le trecea, că aerul ar fi corp compus stătător din două ori pôte și mai multe alte corpuri.

În 1772 s'a descoperit nitrogenul sau azotul, în 1774 oxigenul, și lui *Cavendish* i-a succes, să arete, că în aer se află de vre-o 4 ori atâta nitrogen ca oxigen, și că raportul dintre ele în cursul vremii nu se schimbă. S'au mai aflat în aer și vapori de apă, pu-

țintel dioxid de carbon și încă și mai puțin tel amoniac. Și căni în anul 1877 a succes, să se mai condenseze, să se prefacă în liciid, se credea, că seria descoperirilor referitoare la aer a ajuns la capăt, când de odată vine vestea surprindătoare, că englesii *Rayleigh* și *Ramsay* în August 1894 au dat de urma unei părți constitutive a aerului până acum necunoscute.

De atunci a trecut mai bine de un an, și nu numai ei, dar o mulțime de chemiciani s'au pus, să afle, dacă experimentele lor nu s'au basat pe vre-o rătăcire, cum așa adese ori se întimplă, și rezultatele au consumat cu ale lor. Și nu numai atâta, dar au aflat, că dintru 100 de părți de aer argonul face 1 parte, i-au studiat natura și au aflat, că la -190° și ei se prefacă în liciid, un liciid ceva mai des decât apa. *Crookes*, *Olsewski*, *Berthelot*, *Guntz*, *Olève*, *Thalen*, *Langlet* și o serie întrégă de alți chemiciani se silesc din răspuțeri a-i pîtrunde bine natura și a-i scôte din anumite corpuri, pe unde se mai află. Pe urma silințelor puse de ei azi putem pune la o parte neîncrederea și indoelia, ce și fără de voe te cuprinde la auzul unei descoperiri atât de necrețute.

Împrejurarea, căreia are să-i mulțămescă *Rayleigh* descoperirea argonului, a fost, că nitrogenul extras din nitrat de amoniu i-s'a părut mai des ca nitrogenul căpîtat din aer. Din diferența de desime a conchis, că nitrogenul din aer nu pôte fi curat, ci trebuie să conțină ceva părți străine și mai grele.

sórtea noastră în această țară: să ni-se măsoare cu măsură dreptă numai la împărțirea sarcinilor.

Chiar și ordinul ministerial, că „*învățătorul nu poate purta pe lângă învățătorie nici un alt oficiu*”, încă se esplică într'un mod, care detrage superiorităților confesionale din drepturile lor. Și anume în alineatul al doilea din §. 141 al art. de lege XXXVIII din 1868 se zice: „*Într'aceea astfel de afaceri, cari se pot efectui în loc și afară de orele de învățământ, poate lua asupra-și cu concesiunea prealabilă a superiorității scolastice.*”

Er autoritățile superioare ale învățătorilor confesionali sînt negreșit organele scolastice confesionale, cărora în cazul present ar fi trebuit să li-se lase dreptul de a da concesiune învățătorilor săi pentru a pute exercita și o altă ocupațiune laterală pe lângă învățătorie. Căci e destul de ticăloasă răsplata învățătorilor chiar și pe lângă un salariu de 300 fl.

Și apoi pentru ce numai învățătorului român să i-se lege mâinile, ca să nu mai pótă câștiga și pe alte căi oneste câte ceva, când sute și mii dintre cei mai mari fac zeci de servii laterale, tóte bine plătite, și fără de a mai avé lipsă de „prealabilă concesiune” dela cineva?

Revista bisericească.

Roma.

„Unită cattolica” este informată, că Sfinția Sa din incidentul serbării mileniului în Ungaria va adresa episcopatului și credincioșilor din această țară o enciclică arătând, că ceea ce póte aréta Ungaria ca demn de laudă, este tot odată o laudă a bisericii catolice, și de aici urméză datorința cetățenilor de a rămáne fideli religiei catolice și după învățăturile ei a îmbunătăți raporturile dintre biserică și stat. Acesta o poftesce și interesul religiei și al patriei.

Asemenea se anunță din Roma, că deja e hotărît în principiu, să se trimită

Pe urma aflată a mers apoi mai departe și a cercat cu pulvere de magnezie inferbintată și a constatat, că nitrogenul curat se lasă a fi absorbit deplin, nitrogenul din aer numai în parte, și că neabsorbită rămáne partea cea mai grea.

În felul acesta a purces mai departe și mai departe, dar firesce mersul nici pe departe nu a fost așa ușor și neted, pe cum de ușor se spune prin cuvinte.

Rămáne, să se mai constate, dacă argonul e element, cum e oxigenul, nitrogenul și alte vre-o 80, ori corp compus stătător din 2 ori 3 de aceste. Se vor face încercări de a-l descompune prin căldură, prin electricitate ori pe alte căi, prin alte mijloce, și dacă va resista la tóte aceste, dacă tóte aceste nu-l vor puté descompune în alte corpuri, îl vom zice corp simplu. De se va întâmpla înse, ca prin vre un mijloc, pe ceva cale să se descompună în alte corpuri, vom înceta a-l mai însira între corpurile simple sau elemente.

Și acum de închiare doresc cetitorilor poftă bună la argonul, ce clipită de clipită îl inspiră în sine. După cetirea acestor șire răsufe odată lin și în tignă, și dacă vor fi cu destulă luare aminte, vor trebui se simțescă prezența argonului. De cumva nu-l vor fi simțit la prima răsuflare, fie convingși, că nu au fost cu destulă luare aminte, și cerce a doua și a treia oră până, îl vor simți.

la încoronarea țarului în Moscva un înalt dignitar bisericesc, care să reprezente pe Pontificele Roman. Pentru misiunea această se pare a fi designat nunțiul din Viena Msgr. Agliardi.

Franța.

Raporturile dintre guvernul francez și dintre Scaunul Apostolic sînt încordate. Guvernul a revocat pe ambasadorul Lefebvre de Behaine, fiind că acesta era prea confidențial cu Papa apretînd tânguirile Papei cu privire la nedreptățile, ce se fac bisericii în Franța. Guvernul radical împinge lucrurile la întreprinderea raporturilor diplomatice cu Vaticanul spre a plăcé socialistilor și francmasonilor. Nu e mirare, căci pe cum se laudă organul „Revue Maçonique”, dintre cei 11 miniștri actuali 9 sînt francmasoni, și afară de aceea sînt francmasoni și al camerei.

Politica guvernului față de Roma în presă nu află resunetul dorit de francmasoni, érá în cameră i-se pregătesce guvernului o opoziție energică. Francezii, chiar și cei necredincioși, voesc a întreținé raporturi cu s. Scaun, a cărui putere și influință o recunósce și respectéză lumea întrégă.

Revista politică.

Afaceri interne.

La desbaterea budgetului ministeriului de interne a zis Polonyi în ședința din 16 a c., că guvernul actual, când s'a format, și-a scris pe flamură deviza: „Ce nu putem ajunge cu puterea, putem sa ajungem cu violența.” Și e de admirat, cum și-a aflat Bánffy instrumentul său în persóna lui Perczel Dezső. Căci alegeri, de cari a înscenat Perczel, nici când nu au mai fost în Ungaria. — Perczel reflectând la atacurile opoziționalilor se încercă a proba, că la compunerea listelor electorale nu s'au întâmplat abuzuri; négă, că gendarmii la alegeri ar aduna alegători pentru guvernamentali; de repetite ori a declarat, că cea mai periculoasă și mai nepatriotică întreprindere este partidul poporal, dară pentru această dînsul nu profeséză principiul, că în contra acestei partide ori ce ar fi iertat. *Majoritatea, dacă a învățat abuzuri, acelea le-a învățat dela opoziție.* (Prețioasă mărturisire.)

În ședința din 17 Bujanovics a voit să probeze cu date, că la alegerea dela Girált persóna oficióse au cortedit cu cea mai mare vehemență pentru candidatul guvernului, érá gendarmeria a fost pusă la dispoziția cortedilor. Președintele nu i-a permis, să producă datele probătore.

Ședința din 18 s'a ocupat de petițiunile incurse la dietă. Péchy critică administrația publică, carea e pusă în serviciul partidului guvernamental; constată, că țara nu are încredere în guvernul și sistemul actual de guvernare. — Guvernamentalul Sréter ocupându-se de ofertul de pace al lui Apponyi îl recercă pe acesta, să se declare categoric, ce atitudine observă față cu partidul poporal? Condamná acțiunea acestui partid? Gata este a lupta alătura cu partidul

liberal în contra partidului poporal? (Cu grei credem, ca Apponyi să dea răspunsul categoric, pe care l-a cerut Sréter în numele partidului guvernamental.)

Ugron constată în ședința din 21 a c., că dela 1867 încóce tótă puterea s'a concentrat în mîna statului, ca cu atît mai ușor să pótă fi smulse poporului drepturile sale. De binele poporului guvernul nu se îngrijesce. Poporul nici când nu are drept față de cei puternici. El are numai frică, dară nu și respect față de legi. Și cum va avé respect față de legi, când vede, că cei puternici primesc impuls chiar dela guvern spre călcarea legilor? Trebuie să se introducă un sistem nou, trebuie introdus sânge nou în organism, căci cel de acum este înveninat prin corupțiune.

În ședința de Mercuri Apponyi a prezentat amendamentul anunțat referitor la proiectul de lege despre judicatura curiei în afacerile alegerilor dietale. Pe cum este cunoscut, dela primirea acestor amendamente face contele Apponyi dependentă împăcarea cu guvernul.

Partidul guvernamental declară prin Gajári, că salută cu bucurie nisuințele de împăcare ale partidului național, dară așteptă, ca și acest partid să lea poziție față de inimiții reformelor bisericesci, căci nu este permis a concede, să jöce rol în politică fanatismul religios.

Austria.

În 17 a c. Monarchul a numit pe polonul dr. Rittner de ministru fără portofoliu, érá pe Feldmarschall-Lieutenantul cav. de Guttenberg ministru de comunicațiune.

Locțiitorul Boemiei contele Thun, în contra căruia erau preste măsură esacerbați Cehii tineri, și-a dat dimisia. „Fremdenblatt” când comunică faptul acesta, adange, că poziția locțiitorului Thun a fost de tot grea din cauza diferințelor dintre el și Cehii tineri, cari azi în dieta boemă sînt adevérații reprezentanți ai poporului ceh. Éta unde duce lupta politică. Óre când Cehii tineri erau batjocoriți și persecutați, érá azi sînt respectați, fiind că la spate au întreg poporul ceh.

Germania.

Sâmbăta trecută s'a serbat cu mare solemnitate a 25-a aniversară a proclamării imperiului german. Din acest incident împératul a agrățiat pe mai mulți captivi, condamnați mai ales pentru delictes politice și vătămarea casei domnițore. În mesajul dat cu ocaziunea aniversării împératul mulțămescce lui Dumnezeu, că a păzit imperiul în pace, de a putut progresa pe tóte terenele. În viitoriu pe lângă desvoltarea puterii armate, care e garanța pentru independența patriei, împératul își ține de datorință a lucra prin legislațiune și guvern, ca să prospereze țara pe terenul economic, să se administreze justiția neparțial, și să se crească tinerimea în frica lui Dumnezeu și iubirea de patrie. Închie accentuând, că imperiul german

este departe de a periclita pacea țărilor vecine, din contră chiar doresce pace.

România.

Grecia și România, după cum spune „Asty“ din Atena, au început tractative pentru reînțeperea raporturilor diplomatice. Se speră, că tractativele vor avea rezultat bun.

Spania.

Armata spaniolă nu a fost în stare, să înfrângă până acum pe insurgenții de pe insula Cuba, ba aceștia devin tot mai îndrăzneți. Guvernul a revocat pe mareșalul Martinez Campos încredințând comanda supremă generalului Marin.

Turcia.

Pentru pacificarea Macedoniei sultanul a pus în fruntea vilaietelor Salonichi, Monastir și Cosov guvernatori creștini, anume pe un Grec și doi Bulgari. Asemenea este determinat sultanul a executa până la primăvară toate reformele promise. Pe calea acesta voesce Pörta să prevină revoluțiunea proiectată de agitatorii bulgari pe primăvară. De voe bună nu introduce Pörta reformele recunoscute ca necesare, dară de frică o face acesta.

Corespondințe.

Selegiü Decembre 1895.

(Fine.)

Înse alta e buba corespondentului. Îl supără venitele, cari le percipiéză protopopii din licența de căsătorie și vicarii din dispensațiunile casurilor delegate dela Ilustrii Arhiepiscopului, zicând, că el ca preot iertă din stola usitată 1—2 fl. și în multe casuri nu primesce nimic. Asigurăm pe veneratul public cetitor, că în casurile, când preoții nu sînt în stare de a incassa ceva sub titlu de stola a cununiei, nici vicarii nici protopopii nu pretind nimica pentru dispensațiunile delegate și licența de căsătorie, ba adese li-se iertă din competență și acelora, dela cari preoții pot incassa stolele. Êr aserțiunea corespondentului, că unde nu sînt vicarii, dispenséză protopopii, e nefundată, de ôrece ar trebui, să scie, că în acele ținuturi, unde nu sînt vicarii foranei, dreptul de a dispensa este rezervat singur Arhiepiscopului diecesanilor ori Scaunul Papal.

Scie corespondentul, — trebuie să scie, că se întorce pe la oficiile protopopesce, ba și pe la cel vicarial, și s'a putut convinge, — că azi într'o parohie bine condusă se adună atâtea lucruri oficiose, câte a avut în timpuri vechi un protopop, ér un protopop are atâtea afaceri, câte a avut un vicariu, și un vicariu mai atâtea, câte avea mai înainte scaunul episcopesc. Pe lângă aceea se scie, că afară de călătoriile întreprinse cu ocaziunea luării examenelor, a visitațiunii și revisiunii rațiunilor, — cu cari ocaziuni de unde căpătă de unde nu protopopii diurnele prescrie, — câte călătorii oficiose mai sînt dator să facă vicarii și protopopii în cause bisericesti și școlare, asemenea la sfințiri de biserică și școli, în cause de limitare de pășune și pădure și comasațiuni, și pentru toate acestea nici trăsura nici diurne nu capătă. Din cauza acestor excursiuni sînt siliți a ține

trăsura proprie, ce costéză spese enorme. Acum să spună corespondentul, că un protopop din salariul de 42 fl. sau 63 fl., ér un vicariu la orașe din salariul de 315 fl. cum își va întreține trăsura cu cai, dacă li-se vor lua și puținele venite accidentale. Dar susținerea cancelăriei ce costă? Mai încolo e drept, că tuturor preoților incumbă datorința participării la conducerea cauzelor naționale, că tuturor se zice „Preoții cu crucea 'n frunte“, dar opiniunea publică și vocea națiunii sună în prima linie vicarilor și protopopilor și-i chemă, să mîrgă în prima falangă a luptătorilor. Înse la toate se recer spese. Prin urmare dacă s'ar micșora și de altmintea puținele venite protopopesce și vicariale, cum ar fi în stare, să satisfacă pretenșiunilor multifarie împreunate cu oficiile lor și să reprezente cu demnitate, unde recer cauzele și interesele bisericii și ale națiunii?

E lucru știut, că încă fuainte de arondarea dieceselor române gr. c. arhiepiscopii de pie memorie ai diecesei Făgărașului au încredințat și administrarea tracturilor protopopesce ale Crasnei și Valcăului vicariului Silvaniei, ca din venitele accidentale ale acelora să i-se mai asigureze subsistența pe lângă puținul salariu, ce-l are. Dacă s'ar cassa licențele de căsătorie, vicariul din Silvania, și de sigur că nici celalalți din Năsăud, Hațeg și Făgăraș, cari tot odată administreză și tracte protopopesce, nu vor mai pute subsista și încă amăsurat statului și postulatelor bisericesti, naționale și sociale, pe cari spiritul timpului le legă de pusățiunea lor oficiosă. Că protopopii ocupă cele mai bune beneficii, corespondentul nu o pôte susține, căci și parohia dsale încă e mai provențuosă decât a multor protopopi.

Spre a da expresiune opiniunii unui ținut întreg în cauza licenței protopopesce și a dispensațiunilor dela impedimentele canonice față de nouele legi bisericesti, n'a fost competent, pentru că lucrarea dsale se restringe la sfera îngustă a parohiei sale, și cunoscința amplă a poporului, ca și care nu a funcționat și în alte părți ale Selagiului, nu pôte avea, ci numai a turmei păstorite printr'insul. Opiniunea corespondentului nu pôte fi dată de ton și cinosură despre situațiunea spirituală a poporului din cele 12 tracte ale vicariatului Silvaniei, și cu atât mai puțin din întregă diecesa Gherlei, că parohia dsale dimpreună cu vre-o două parohii situate sub Meseș din cauza turburărilor religioase inscenate de către frații gr. orientali din vecinătate de preste Meseș încă până astăzi, deși turburărilor s'au liniștit, se află încă în stare excepțională; prin urmare pe cum în alte privințe, așa și față de nouele legi bisericesti esperința corespondentului căștigată în parohia sa nu o pôte prezenta publicului și clerului român ca opiniune domnitore în poporul român gr. cat. din vicariatul Silvaniei, și cu atât mai puțin ca cinosură pentru clerul din întregă provința mitropolitană.

Cumcă scopul i-a fost a irita spiritele în cler și popor în contra puținelor venite vicariale și protopopesce rezultate din schedulele de cununii și din dispensațiunile delegate, apare învederat și din înșirarea cifrelor feluritelor competiute, cari sînt a se răspunde prin căsătorind, dar nu cad toate în favorul protopopilor și vicarilor, ci de multe ori acestea se împart și între câte 4

factori, cari conlucră după legile nouă la închierea căsătoriei, dar toate cifrele sumisându-le în 10 fl. le-a încărcat în greutatea vicarilor și protopopilor, ca să sparie opiniunea publică de către aceste instituțiuni „obsolete“; ba ce e și mai mult, numesce paradox primirea competenței de licență. — Ôre nu e mai paradox a afirma, că preotul funcționeză în mai multe casuri ca protopopul?

Dacă voim, să nu se lipescă de sufletul poporului legea așa poreclită căsătoria civilă, să nu tindem a șterge instituțiunile cele vechi înrădăcinate în viața bisericii noastre și concrescute cu spiritul și convingerea poporului, pentru că introducerea casurilor excepționale pe rînd ne-ar desbrăca pe toți de toate drepturile canonice bisericesti; prin urmare să ne ferim ca de foc a crea casuri și stări excepționale în disciplina bisericii noastre, ci să esplicăm neîntrerupt credinciosului popor, că înregistrării civile a căsătoriei să nu-i dea mai mare preț, de cât vedem cu ochii nostri trupesci, să-i demonstrăm poporului, că în acel act nu vedem nimic, ce ar stîrni în noi simțul religios-moral și pietate, ce ar vorbi către sufletul și inima creștinului, nu vedem altariu, nu cruce, nu Evangelie, nu cununii, nu auzim „Tatăl nostru“, nu rugăciuni înălțătoare de suflet sau binecuvîntare, ci preste tot un act profan. Ca să convingem despre acesta pe credinciosul popor, nu e de lipsă, să folosim de argument „cassarea licenței protopopesce și a dispensațiunilor“, cari au fost în us și până acuma, și a fost și este dedat poporul cu ele, și pe cum ne este cunoscut nouă, cari conducem tracturile în deosebite părți de Selagiului, niciari nu ni-s'au manifestat plîngerii în contra acestor aședămintele bisericesti, că ar fi stavile voinței poporului de a primi s. sacrament al căsătoriei dela s. marea biserică.

Veți, dle Meseșan, dta ai uitat ori te-ai făcut a uita din corespondință acea împrejurare deservitoare spre înălțarea auctorității S. Sacrament al căsătoriei închiat în fața bisericii și spre micșorarea vașei nouă instituțiuni de matriculare civilă, că: în dulcele din toamna trecută nu de grôza speselor schedulei protopopesce și a dispensațiunilor, ci de gréta instituțiunii celei nouă vătămătoare de simțul religios-moral a poporului foarte puține cununii s'au închiat, de ôre ce se uresc bieții ômeni cu umbletele multe, ce le fac cu sêptemăni îndelungate pe la oficiile matriculare, și nu le convine simțului de pietate, ce l-au nutrit totdeauna față de sacramentul căsătoriei înaintea altariului, ca să se prezenteze în afaceri de căsătorie la diregătorii civile.

În cestiuni epocale, cum sînt nouele legi bisericesti, nu se pôte forma opiniune basată și nu se pôte lua cinosură uniformă prin corespondințe și opiniuni lansate ca din aer, pe cum ai făcut, în publicitate după juristările uneia sau altei parohii sau ținut, pentru că atunci se adeverește aksioma „Quot capita, tot sensus“, ci ad analogian tuturor corporațiunilor de ori ce calibru din patrie, care dacă își defige un scop spre înaintarea binelui și a înfloririi acelora, membrii înrolați în cadrul lor se coadună, se conțeleg și decid pe cum despre posibilitatea realizării scopului prefipt, așa și despre mijlôcele, cari conduc la acela.

Astfel sîntem convinși, că vicarii și protopopii nu numai din diecesa Gherlei, ci din întregă provința mitropolitană, sînt consciți de datorința misiunii lor în așa măsură, cât

dacă ar pretinde împrejurările, se vor conțelege prin convenire în conferințe despre măsurile și mijlocele aplicându-se spre delăturarea obstaculelor ivind în calea datorinței sfinte de a susține nevătămată auctoritatea s. sacrament al căsătoriei în sinul credinciosului popor. Er ilustrii factori și conducători ai provinciei noastre bisericesci gr. cat., puși de prevedința divină spre a direge destinele bisericii noastre, în fața situațiunii epocale create prin noul legi bisericesci, spre a afla mijlocele necesare și a deține ținuta observândă din partea clerului fără de ciungărirea drepturilor și a disciplinei avitice a bisericii noastre, cari sînt baza ei și reflexul tipului ei înrădăcinat în viața ei și sancționat prin suferințele ei seculare, între împrejurările de azi ar face un servit mare bisericii noastre și ar implini o datorință sfintă dictată de s. canone a bisericii și ar stimpăra un dor ardend al clerului, dacă ar conchema cât mai în grabă pe reprezentanții clerului și ai poporului din înțregă provincia mitropolitană într-un congres micst bisericesc, în care pe lângă alte multe cestiuni vitale ale bisericii noastre, — a căror leuire nu mai suferă amănare, — s'ar delibera și decide și asupra armelor spirituale folosind fața de furtunile, cari ne amenință biserica din cauza pozițiunii create prin noul legi bisericesci; er până la realizarea acestui dor să ne ținem de cinosura prescriasă prin instrucțiunea înaltului cor episcopesc catolic, în care în p. 2 se zice: „Că stau și rămân în totă vigorea lor și sînt de a se observa cu sfintenie și pe viitoriu tôte, câte sînt dispuse prin biserică despre sponsalii, despre proclamarea vestirilor, despre impedimente, despre dispensațiuni, despre timpul oprit, despre forma de a conține căsătoria, despre tribunalele cauzelor matrimoniale.“

**Mai mulți protopopi
din Sologhă.**

Colecta cruceriiului.

La colecta cruceriiului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii“ din 1891 au solvit: Parochia Gurghiu 4 fl. Până acum a încurs de tot suma de 2,004 fl. 28 cr.

Noutăți.

Întu mărirea lui Dumnezeu. Domnul Marcu Cetățan din Sas-Reghin a donat pe sama s. bisericii din Subcetate o măsurită de mătasa roșie pentru masa s. jertfelnic din altar în preț de 40 fl., pentru care din partea curatoratului bisericesc i-se aduce pe această cale cea mai adăncă mulțămintă. *Vasilii Cetățan* paroch. *Teodor Dănuș* curator. — Pentru biserica din *Velcher* au dăruiat: *Simeon Roșca* și soție-sa *Maria* un rind de vestimente preoțesci cu 76 fl., *George Codarcea* și soție-sa *Flôre* o cădelniță de argint de *China*, *Agapia Oroian*, *Todosia Gîng*, *Cintean Ioan* și *Strele Gapie* câte un briu, *Ioan Șeluan* al lui *Leonte* și soție-sa *Maria* un epitrahir cu 5 fl.

Adunarea generală a reprezentanței foștilor grănițeri din reg. I. s'a ținut la Sibiu în 21, 22 și 23 a c. În ședință a avut presiidiu I. Sa br. Urs fiind prezenti 26 reprezentanți ai foștilor grănițeri. Guvernul a fost reprezentat prin br. *Szentkereszty*, comitele *Hunedorei*, care a supliniit pe *Zeyk Daniel*, comitele *Abel inferioare*. Obiectul principal al discusiunilor l-a format rezoluțiunea regescă, prin care școlile grănițeresci se declară de comunale. Fondul pentru susținerea școlilor se urcă la suma de preste 400.000 fl. v. a. Școlile au să fie

predate comunelor la 20 Febr., rămânend grănițerilor datorința de a le susține. Adunarea luând la cunoștință rezoluțiunea regescă declară, că grănițerii își rezervă dreptul asupra școlilor, pentru ca la timpuri mai favorabile să-l reclame. Comisariul guvernului a oprit discusiunea asupra rezoluțiunii regesci amenințând adunarea cu disolvare.

Iubileul unui episcop. Venerabilul episcop de Győr, *Ioan Zalka*, și-a serbat la 15 a c. a 50-a aniversară a sfințirii sale de preot întimplată la 15 Ian. 1846. Cu această ocaziune clerul și poporul lui au aranjat serbări demne de nobilul, eruditul și zelosul prelat, eră în 19 însuși iubilarul, care se află în al 76-lea an al vieții, a pontificat în catedrală. Din incidentul aniversării episcopul *Zalka* a primit o mulțime de daruri, cari constituie o frumoasă expoziție, și a fost felicitat de către *M. S. Monarchul*, de către episcopatul catolic și de alte persoane distinse. *Zalka* e cel mai bătrân episcop catolic în Ungaria fiind consacrat ca episcop de Győr la 5 Maiu 1867. Pe cum se scie, este unul din cei mai energici apărători ai bisericii în contra pornicilor dușmane ale falsului liberalism.

Criza „Tribunei“. „Tribuna“ revenind asupra protestului publicat de *Dr. Lucaciū* și conșoții se încercă a proba, că cele cuprinse în protest nu corăspund adevărului, eră în numărul din 23 a c. trage la îndoală, că ar fi subscris protestul toți cei ce figură ca subsemnați la el. *N. Cristea*, care încă e subscris la „protest“, s'a declarat înaintea redactorului „Tribunei“, că dînsului nu-i plac unele pasage din protest. Tôtă presa din patrie se ocupă cu diferențele născute între membrii comitetului național român. Observăm, că *N. Cristea* s'a retras dela oficiul de curator al „Institutului tipografic“. — „Revista Orăștiei“ publică în Nr. 3. o scrisore subsemnată de 9 fruntași români din Arad, cari invită pe dl *Dr. Raț*, să retragă acțiunea pornită în contra „Institutului Tipografic“ și a ziarelor „Tribuna“ și „Fôea Poporului“ și să restabilească statul quo ante. De altă parte „Tribuna publică“ scrisori de aderință adresate dlui *Dr. Raț* eră în Nr. 9 un extras din protocolul conferințelor din 10 și 11 a c. din care reese, că în constituirea dela 10 a c. spre aplanarea pacinică a conflictului unanim s'a cerut, că *T. L. Albin* să estradea până în ziua următoare (11 Ian. când era fixată pertractarea excepțiunilor) declarațiunea cerută de comitet cu privire la dreptul de proprietate la „Institutul Tipografic“, și redactorii dimiși să-și aplaneze cu presiedintele afrontul făcut dsale prin cerere de scuse. În ședința din 11 a c. *Dr. Raț* referă, că *Albin* nu a dat declarațiunea cerută și la pertractarea judecătorească și-a susținut excepțiunile în contra sequestrului. După acestea *Dr. Raț* rógă pe cei prezenti, să facă propuneri asupra acțiunii pentru viitoriu. Propuneri s'au făcut trei, și în tôte se cere a se vota încredere presiidentului. Propunătorul I. *Dr. V. Fodor* mai cere restituirea statului quo ante, ridicarea esecutiiei, sistarea procesului și reintroducerea persoanelor dimise. Propunătorul II. *Dr. T. Mihali* iea la cunoștință esecutarea decisului comitetului din ședința din Nov. a. tr. cu privire la asigurarea averii „Institutului“ și proprietatea foilor, aprôbă întru tôte procedura lui și cere, să se voteze încredere și împuternicire dlui *Dr. Raț* de a proceda și în viitor conform intereselor cauzei comune. Al III-lea propunătoriu *Dr. Lucaciū* propune: Comitetul partitului național își exprimă încrederea sa deplină față de presiidiu; decide reintregirea fără amănare a redacțiunii în statul quo ante de 15 Nov. 1895. Din procesul verbal mai apare, că punându-se propunerile la vot, pentru propunerea lui *Dr. V. Fodor* au fost 3 voturi, deci a cădut, a lui *Mihali* a fost primită de către propunătoriu, *G. Pop de Băsesci*, *R. Patia*, *Dr. Tripou*, *I. Coroian*, *Dr. V. Lucaciū*, care încă a stat în picioare. Fînd primită această propunere, a lui *Dr. Lucaciū* a devenit superfluă. *N. Cristea* nu a votat, er

Tripou după votare a declarat, că dînsul nu a priceput modul votării. Presidiul a zis, că după enunțarea conclusului nu mai pôte lua în considerare declararea lui *Dr. Tripou*. Membrii *Dr. V. Fodor*, *Dr. D. P. Barcian* și *D. Comșa* s'au retras din comitet. „E interesant înse“, observă „Tribuna“, „că scrisorea e detată: „Sibiu 10 Ianuarie n. 1896“, eră predată (presiidentului *Dr. Raț*) a fost în 11 Ian. imediat după voicisarea propunerilor, încă în sala ședințelor.“ Cum se vor mai desvolta lucrurile vom vedé.

Cestiunea noastră în parlamentul României. *D. Ionei Grădișteanu* în ședința dela 1 a c. cu ocaziunea discusiunii asupra răspunsului la mesagiul tronului a adus pe tapet și cestiunea noastră națională, de care se ocupă înțregă opiniunea publică în România. *Grădișteanu* afirmă, că cestiunea noastră este o pedecă în calea celor, cari voesc, să îndrumeze politica română pe calea triplei alianțe. Spre delăturarea acestei pedeci *D. Strudza*, pe când era în opoziție, recomanda guvernului român, să se facă mijlocitoriu amical între Români și Magiari, să facă pe „samsarul cinstit“ spre a mijloci un modus vivendi; așteptă deci dela *Strudza* devenit ministru presiidente și de esterne, să caute a rezolva cât mai iute și mai bine cestiunea Românilor de din cöce, care e o cestiune de esistență și pentru Români din regat. La recercarea lui *Grădișteanu* *Strudza* răspunde diplomaticesce, că în agrățierea martirilor nostri vede nu numai alinarea unor suferințe, ci și speranța unor împăcări apropiate; să fim numai cu răbdare. Spre a preciza atitudinea guvernului în cestiunea națională *Strudza* repetesce declarațiunile dela Iași, adecă de a nu se amesteca în afacerile interne ale statului vecin și de a întretine cu el raporturi amicale.

Dela Asociațiune. Pe cum aflăm din „Tribuna“, comitetul „Asociațiunii transilvane“ a primit dimisiunea dșorei *Aglaida Băcilă* din postul de invetătoreasă la școla Asociațiunii și a numit în locu-i de invetătore suplentă pe dșora *Maria Cioban*, invetătore în *Borgo-Prund*.

Demonstrațiuni anti-magare în Zagreb. În 19 a c. în gara din Zagreb au fost primii cu mari ovațiuni studenții croați, cari se întorceau din temnița dela *Belovar* osindii fiind pentru vătămarea flamurei ungare cu ocaziunea petrecerii *Monarchului* în Zagreb. Publicul adunat în număr mare între strigări de „Jivio!“ a mers dela gară în cetate, unde a făcut ovațiuni înaintea locuinței lui *Starcevic* și a deputatului dietei croate *Franc*. Mulțimea s'a îndreptat după aceea spre piața *Ielacii* pentru a demonstra în contra deputatului magiaroii *Tomasici*, care prin un discurs ținut în dieta din *Budapesta* despre raportul dintre Magiari și Croați a vătămât simțul național al Croaților.

Întroducerea calendarului Gregorian e în Rusia erăși obiect de discucie. „*Novoje Wremja*“ a publicat un articol, care recomanda înțroducerea. Cnprinsul articolului se privesce de inspirat din partea cercurilor guvernamentale și se crede, că pe calea acăsta vor puté să se dispună spiritele pentru inovațiunea acăsta. Atare dispoziție există deja în măsură mare mai ales în cercurile comerciale. Se așteptă dela înțroducerea calendarului Gregorian avantaje mari pentru raporturile internaționale.

Sași sînt nemulțămiiți cu purtarea deputatului dela *Bistrita* *Fluger*, care în ședința din 14 a c. a vorbit cu însuflețire despre administrațiunea de stat. Ziarele săsesci atacă pe deputatul *Fluger* și declară, că el nu a exprimat vederile Sașilor, de örece administrațiunea de stat este în contrazicere cu programul național săsesc și cu politica săsescă. Se pôte că *Fluger* așteptă, să i căpătuescă guvernul, cum a mai căpătuit și pe alți deputați săsesci.

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Și acum să ilustrăm cele ce am fost zis despre binecuvântările acelea ale schismei lui Fotie, în cari s'au împărțit Românii cu îmbeșugare atât de mare. Am fost zis despre ele astfel:

„Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumnezeu, dar destul, că poporul român de odată s'a vădut înjugat la carul imperiului bizantin. Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumnezeu, dar destul, că poporul românesc după aceea a fost tras și el după stăpânul său în nefericita desbinare dela biserica sfântului Petru. Asemenea unor vampiri au dat năvală Fanarioșii și Sêrboteii asupra acestui popor nefericit, ca să-l sugă nu numai sângele din vine, ci și măduva din oșe.”

Pentru ca să cunoștem cât se poate de bine sistemul de guvernare al patriarchiei „ortodoxe” din Bizanț și astfel să ne putem face o închipuire și despre jugul bizantin cel blând, pe care l-au purtat Românii înainte de anul 1700 și multă vreme chiar și după acel an, vom recurge éráși la Grecul Iac. G. Pițipios-Bey. Recursul acesta îl facem cu drept cuvânt. Reformele în imperiul otoman le inaugurase la începutul vécului nostru sultanul Mahmud II, dar nu le putu termina. Sultanul Abdul-Medjid a pășit ca reformator în urmele tătâne-séu. Îndată la începutul împărăției sale a publicat o proclamație, vestitul Tansimat de Ghilhane, care avu mai de aproape să reformeze justiția, dar formă cu o cale și punctul de mănecare pentru un air de reforme nouă, prin cari pe încetul avea să se introducă în imperiul turcesc egalitate de drepturi și datorințe pentru Turci și creștini. Esecutarea Tansimatului s'a încredințat unei comisiuni, și secretarul acestei comisiuni a fost chiar Pițipios-Bey. În deprinderea acestui oficiu el a avut deci prilejul de a cunoșce ca nimeni altul sistemul de guvernare, care s'a dezvoltat pe încetul în patriarhia „ortodoxă” din Bizanț. Étă dar, cum caracteriséază Pițipios-Bey patriarhia acésta:

„Tóte virtuțile creștinesci și tóte silințele neobosite ale lui Genadiu ¹⁾ și ale celor patru următori nemijlociți în scaunul de Constantinopol fiesce că nu au fost de ajuns pentru a păzi pe nefericiții creștini ai imperiului osman de grozavele asuprii religioase și morale, pe cari li-le-au pregătit înainte patimile josnice ale unui cler, care era corupt în mod sistematic. Prăpădenia și decădiuța morală a acestui cler a fost de altmintrea o urmare firéscă a instrăinării lui de către biserica universală. De când ambiția și alte patimi i-au insuflat smulgerea lui de către biserica, și de când deșertii împărați bizantini l-au părținit machinațiunile, de atunci s'a făcut inevitabilă nenorocirea religioasă și socială, carea în urmare a trebuit să se descarce preste acest popor nevinovat. De câte ori urziau acești păstori nevrednici certe în biserică, pentru ca să îndestuléscă patimile sale, de atâtea ori

¹⁾ Cel dintăiu patriarch după cuprinderea Constantinopolului prin Turci.

schisma se făcea pentru poporul cel nefericit un ânger ucigătoriu.

„Deja în an. 1467 un simplu călugăr din Trapezunt cu numele Simeon și-a contras vina simoniei cu prilejul denumirii de patriarch. Omul acesta blăstămat avea la curtea sultanului căți va prietini dintre patrioții aceia ai séi, cari dela cuprinderea Constantinopolului trecuseră la islam. Prin mijlocirea lor l-a succes, să-și cumpere scaunul patriarchal așa, că a îmbiat guvernului un tribut anual de o mie de galbini și afară de aceea a mai renunțat la salariul, care până atunci patriarchii îl primiseră din cassa statului. Dar în anul următoru episcopul Dionisiu de Filipopol, care poședea protecția sultanei-mame, sui tributul patriarchal la două mii de galbini, pricinui depunerea lui Simeon și se făcu însu-și patriarch de Constantinopol. Un Sêrb cu numele Rafail, un bețiv ordinar, care își petrecuse viața în cărcime și în localuri publice, află prilej de a face guvernului ofertul, că tributul de 2000 de galbini îl va mări cu alți 500 de galbini, cari la fiesce care denumire să se plătescă odată pentru totdeuna ca dar; ei mijloci alungarea lui Dionisiu și se aședă în locul lui în scaunul patriarchal de Constantinopol. — Dar acești păstori lupi răpitori, cari se băteau neîncetat pentru demnitătea patriarchală, pentru ca să-și dobîndéscă puțința de a suge asemenea unor vampiri sângele nefericiților creștini, suiră în scurtă vreme tributul anual al patriarchului la 3000 de galbini, pe lângă darul de 500 de galbini, pe care-l plătiau cu prilejul fiesce cărei denumiri. Afară de sumele acestea mai plătiau înse și alte sume cu mult mai mari puternicilor zilei, eunuchilor palatului, favoritelor, ienicerilor, apoi vachetilor jivoci, cari aveau vađa înaintea Turcilor, servitorimii fruntașilor și tuturor acelor făuritori de uneltiri, cari le ajutau într'un chip ori într'altul, ca să ajungă în oficiul acesta distins. Nefericitul popor creștin plătia sumele acestea colosale cu suferințele sale și cu sudórea sa, pentru ca să-și cumpere cu ele tirani și ghidi.

„Patriarchul cu consensul senatului său sinodului său usurpă acum derptul de a denumi pe episcopi și până jos la preotul cel mai de pe urmă după bună plăcerea sa și fără de nici o băgare în samă a canónelor bisericii. Acela-și sistem de jefuire s'a aplicat și la alegerea păstorilor sufletesci și de odată și lumessi, pe cari acest așa numit cap al bisericii răsăritene îi dăruia acelei turme nefericite. De altmintrea mulți episcopi aflău, că e mai favorabil a-și cumpăra scaunul episcopesc prin mijlocirea vre unei persoane cu influință ori prin a vre unei curtisane decât de-a dreptul dela patriarchul. —

Corpul ienicerilor, miliția acésta nouă înființată dintru început spre apărarea țării, s'a făcut în scurtă vreme sbicniul cel mai înfricoșat al ei. Ei lăpădară ori ce frîu de disciplină militară. — Dacă órda acésta sêlbatică și gróznică totuși nu puse mâna pe guvernare, asta sa întimplat, numai pentru că ea în tigna sa brutală afla, că nu se plătesce a se cuprinde cu guvernarea; ei se îndestuliau cu aceea, că o desprețuiau, o făceau sclava sa și se folosiau de ea ca de o uneltă miserabilă a tónelor sale, ca de un

ghide, căruia îi demandau în chip despotice esecutarea nemijlocită a sentențelor lor sângeroase. Nici chiar inviolabilitatea persoanei sultanului — nu era sigură de furia lor. Căci de câte ori credea ienicerii, că guvernul nu coréspunde întru tóte intereselor lor, — ei manifestaú nemulțămirea sa așa, că aprindeau capitala în mai multe locuri și opriau pe ori cine, să cerce a stinge focul. Dacă guvernul întârzia a le face pe plac, ei duceau căzanele sale de pilaf pe piața cea mare a ipodromului și le răsturnaú acolo însemnând prin acésta displacul séu cel mai mare. Guvernul cuprins de frică și cutrémur, începea a parlamenta cu ei. Ienicerii prețindeau ca satisfacere acum capul vre unui ministru puternic, acum depunerea și ghituirea sultanului. —

„Ne putem închipui, că un cler degenerat, scelerat, crudel și fără de simț de onóre ce abus a făcut de puterea luméscă, ce i-s'a conces preste coreligionarii lui într'un timp, în care guvernul se găsia într'o stare așa de miserabilă, ori mai bine zis într'un timp, în care guvernul esista, numai pentru ca să servéscă ienicerilor de uneltă de nimicire în contra poporului lui și de ghide în contra ministrilor celor mai cu vađa și în contra propriilor séi suverani! Tirania și vexațiunile barbare, pe cari clerul din Constantinopol, încurajat prin o atare stare a lucrurilor, și-le concedea în contra creștinilor supuși iurisdicției lui, pentru ca să satisfacă pofta sa de averi cea nesăturată și patimile sale cele dobitocesce, crescură până la dimensiuni aprópe de necredut. Fiindu-i consciința elastică, el însu-și nu era alegătoriu în mijlocele sale. Pentru ca să se acopere deci în contra ori cărei pedeci și pentru ca să-și asigure o scutélă generală de pedépsă, acest cler de loc nu s'a sfuit a închia frățietate cu ienicerii și a se înscrie în orțele lor. ¹⁾

„Clerul din Constantinopol adevérat, că acésta purcedere neonestă o justifica cu un pretext de nimica. El zicea, că pașul acesta l-a făcut numai din precauțiune și spre binele creștinilor, pentru ca în cas de lipsă să-i rămână puțința de a ajunge la o înțelegere cu ienicerii. Dar folosința, ce o făcea de acest privilegiu straniu, durere nici de cum nu a justificat pretextul acela. Faptele din contră au aréat mai apoi, că pretextul acesta a fost numai o minciună próstă. Căci abstragénd dela simpatia, ce trebuia neapérat să esiste între aceste două sisteme atât de asemenea în principiile lor, în morala lor și în ținuta lor, buna înțelegere cea intimă dintre ienicerii și dinte clerul Constantinopolitan a fost așa de sinceră, cât cest din urmă nu se rușina a-și numi sistemul séu așa, pe cum se numesce el până în ziua de astăzi, adecă sistemul cara-cazanului, sistemul căzanului celui negru. ²⁾

¹⁾ Orțele erau cele 100 de companii ale ienicerilor, cari fiesce care își aveau insigniile sale. Acestea se țipăriaú pe brațul fiesce cărui membru al orței și-i conferiaú imunitate inviolabilă.

²⁾ Turcii pe patriarchul de Constantinopol pentru halna cea neárá îndatinată la întreg clerul răsăritean îl numesc în limba sa de comun cara-bași (căpetenia celor negri). De aceea clerul Constantinopolitan numia sistemul séu cara-cazan, căzanul negru, adecă sistemul clerului patriarchal întogmit după sistemul ienicerilor.

„Acestei înfrățiri cu Ienicerii avea clerul din Constantinopol să-i mulțămescă scutela de pedepsă pentru toate crimele sale. El se scutia prin înfrățirea acésta chiar și în contra orîi cărei muștrări din partea guvernului așa, că lua pe scumpii săi frați Ieniceri de părtași în toate hoțiile, pe cari nu putea să le cănuască de deșteptăciunea lor cea lacomă, și așa față cu nefericiții creștini își concese neimpedecat și fără muștrare de conștiință ori ce fel de asupra. Îi încărcă de contribuții ordinare și estraordinare, îi sili, să-și cumpere cu bauri grei toate tainele, dreptul înmormtării, botezul, mărturisirea, sfînta cuminecătură, divorțurile, spāsiri, indulgențe pentru vii și pentru morți și chiar și funcțiunile religioase cele mai neînsemnate. Pe lângă aceea dispunea de tot după plac preste interesele lor sociale și casnice, și așa pe poporul acesta creștin nefericit archipăstorii lui cei nevrednici, abuzând acum de puterea sa cea iumescă acum de cea sufletescă, l-au împins în miseria cea mai de compătimit și l-au mănāt spre fapte, pe cari le însuflă numai desperarea estremă. Mai multe din populațiunile acestea creștine trecură la islam, pentru ca să scape de tirănia acésta nesuferită; altele se rēsculară asupra guvernului otoman, de câte ori creșură, că le e favorabilă vre o împrejurare politică.”¹⁾

„Inse ceea ce e de tot necuprins, și ceea ce guvernul a înțeles numai în urma tânguirilor populațiunii creștine împotriva clerului, — e următorea inconsecuență surprindătoare. — Guvernul a lāsāt clerului dreptul de a asupra poporul prin aceea, că îi pune în cărcă pe contul său propriu contribuții anuale grozav de mari, cu mult mai mari decât acelea, pe cari poporul are să le solvescă guvernului. Contribuțiile acestea, adevărate storsături, se numesc colecte, contribuții canonice, contribuții bisericesti etc. Înși-și episcopii statoresc suma lor în fiesce care diecesă și le strîng în modul cel mai neomenesc și mai crudel. Pentru a scôte contribuțiile acestea episcopii vind de obicei boii nefericitului plugariu ori îl aruncă pe mai multe luni în temniță. Episcopul de Triccala, care a insistat odată pe lângă pretenșiunea de 500 de piasteri pentru conceșiunea de înmormintare a unui țeran, s'a folosit de alt mijloc. Fiindcă rudenile repositului refuzară a plăti suma acésta esagerată, el opri pe singurul preot al satului de a înmorminti pe repositul. Locuitorii se rēsvrătiră și siliră pe sermanul preot, să-l înmorminteze, ori voia ori nu. Dar episcopul de Triccala aușind despre cele întimplite demaudă, să se aducă preotul la reședința episcopescă și să se arunce în temniță. Êr de altă parte închise singura biserică din sat timp de șese luni închiate și în acest restimp întreg lāsă totă comuna fără de nici un fel de asistintă preotescă și mângăere religioasă amenințând cu o cale, că nu va deschide biserică și nu va trimite acolo alt preot, până când nu i-se va plăti suma. Locuitorii se plānsēră la patriarhul, dar nu putură ajunge la nimica. În sfârșit se îndreptară cătră Iubirea de deaprobe a oficio-latului musulman, care rîndui, ca biserică îndată să se deschidă și să se trimită un preot. Blăstēmății de acestea se mai cuprind — în toate petițiunile, pe cari nefericiții creștini le-au subșternut guvernului otoman spre

a-i aduce la cunoștință vexațiunile, asupririle, risipele și tiraniile acelea, pe cari au ei să le sufere din partea nevrednicului său cler. Inse patriarhul și soții lui sciură, să înduplece justiția la tăcere.

„O căutătură ușoră preste budgeturile speciale ale comunelor fiesce cărei provincie e de ajuns, ca să cunosci urmările surprindătoare ale acelei greșeli a guvernului otoman. De o parte guvernul acesta la creștini are contribuții restante neincassate în sume grozav de mari și pe lângă tot dreptul său legal și pe lângă totă lipsa sa de bani totuși nu recurge la nici un fel de silă spre a le incassa; êr de altă parte guvernul concede episcopilor, ca ei spre incassarea punctuală a stórcerilor sale ilegale numite contribuții bisericesti să folosescă forță.

(Va urma.)

O cură radicală.

De M. Ludolf.

„Așa dar ești fericită, Irma dragă?” zise o domnișoră tinēră și elegantă cătră o femeie și mai tinēră și plină de viață, carea tocmai se smulse din ghetele copilăriei, pentru ca să-și ascundă capul în căiță. Eleganta ființă cu fața-i veselă și zimbitore părea a face de prisos întrebarea. Confidențială a amicei sale mai de etate, căci fericirea se vedea deja din mișcările-i voioase, mai înainte de ce gurița ei rēspunse în ton convingător:

„O, așa sint de fericită, Emma, cât nici nu sint în stare, să o cuprind acésta în vorbe. Nici odată nu mi-ași fi putut închipui, să fie așa de frumos a conduce casa proprie și a fi însă-și stăpână preste tine!”

Domnișora Emma asculta cu interes.

„Așa dar te-ai dat curând aici. Eu mă temusem, că după viața din reședința micul nostru culb dela țară și-se va părē cam strimt.”

„O nu. Mă simțesc bine aci, și este forte plăcut. Altcum de mi-ar fi trebuit, să mă duc chiar în Cameciatca, eu și acolo ași fi urmat lui Felix. El este așa de bun, un adevărat ânger!”

„Of!” zimbă prietina cea mai de etate. „Atunci ei nici nu are de loc scăderi, și tu ești o femeie vrednică de a fi învidiată! Și sigur nu va da ansă la nici o jalusie.”

„O, Emma! De jalusie nu știu nici eu nimica, nici Felix. Ne iubim, și forte ne încredem unul într'altul. Nimic nu mi-ar pute însufla nelcredere față de Felix.”

„O cred, scumpa mea, dar mie totuși mi-ar face gânduri, să fiu femeia unui atare bărbat frumos.”

„Așa dar, că-i frumos?” esclamă tinēra temee cu naivitate.

„O, sigur! Aici în acest orașel trecea de un adevărat Adonis, și crede-mē, tu ești o femeie nu numai vrednică de învidiat, ci chiar învidiată!”

„În adevăr, Emmy?”

„O, să fi văduț numai fețele, când a sosit aici scirea despre logodna vōstră. Ca o bombă lovi acésta în lumea tinērelor dame din acest orașel! Tote erau ușmite, și mai tare domnișora de Hochbergen, cea coșetă. Aici aștepta lumea, ca să vadă înregistrat în anunț numele ei, êr nu pe al tēu, care tuturor era străin. Mie firesce că nu, și-ți poți închipui bucuria mea, că te pot afla aici ca soția unui judecător!”

„O!” zise tinēra dōmnă, „și eu încă mă bucur așa de mult, că îndată pot să afu o cunoscută; că deși am petrecut în institut numai scurtă vreme împreună, petrecerea acésta totuși a fost în adevăr așa de intimă, nu-i așa, Emma? O, cât eram de voioase acolo! Speram deci, că nu mă vei fi uitat!”

Domnișora Emma înghiți zimbînd mica pilulă, ce i-o oferi grațios Irma amicei sale cu mult mai bătrâne, carea părăsise școlă superiōră, când cealaltă încă de tinēră își începu studiul la acea școlă. Pentru aceea ele totuși erau colege de școlă, ba Emma Harter împărtășise tuturor dōmnelor și domnișorelor din orașel cu o plăcere deosebită, că dōmnă Wolson, pe carea publicul din oraș o aștepta cu multă curiositate, i-a fost prietină în pensionat. Ca pe o astfel de prietină o a cercetat cu ocașiunea acésta. Ea și fu primită cu inimă deschisă, și conversarea lor curgea în scurtă vreme în cel mai intim ton. Dar ea atinsese o cōrdă, ce nu află resunet în inima tinērei sale amice. Tinēra femeie de odată se simțise atinsă neplăcut. Firesce, că nu-i trecuse prin minte, că ceea ce-i împărtășesce, să pōtă să stîrnescă în inima ei măcar și numai un slab eho: Irma simți o anumită curiositate de a vedē odată pe frumoșa domnișoră Hochbergen, al cărei frate, pe cum scia de mai înainte, era prietinel intim al bărbatului său. A fost inse destul de cuminte, să nu descopere amicei sale dorința acésta. Dșora Emmy se și îndestuli deci cu singurā alusiunea aceea, căci conversației i-se deschidea încă un câmp larg. Dōr Irma avea neapērat să fie orientată cu privire la relațiunile familiare ale scumpilor vecini, în cercul căroră a adus-o frumosul Felix.

Când asesorul Wolson se întorse după amēzi acasă dela oficiul său, spre cea mai marea sa mirare află, că tinēra sa soție este deja deplin orientată în mica lume nouă, în care trăise ei ca june un an, mai înainte de ce s'ar fi întors acasă din Italia, unde-și petrecuse timpul concediului și al sēptēmănilor de miere. Toț așa de bine ca și sub cerul senin al Italiei se simția tinēra femeie și în modesta și cam monotōna viață din liniștitul și tăcutul orașel. Dacă era ceva, ce o indispunea, aceea erau pretențiile, ce le aveau față de ea omenii și mai ales iubitele rudenii.

„În adevăr, Felix, credi tu, că trebuie să urmăim invitării mătușii? Pe cum scrie, ea ne așteptă sigur pe Mercuri la serbarea onomasticeii sale și zice, că sntem nepăsători, că fiind așa aproape de dînsa încă nu am cercetat-o.”

„Natural!” esclamă tinērul soț. „Bunii omeni toți cred, că noi chiar numai pentru dînsii ne aflăm aici! Dar firesce că trebuie să satisfacem dorinței, ce și-o exprimă mătușea Margareta. Ea este o matrōnă plăcută, și în adevăr a fost o bunătate din parte-i, când din o depărtare așa mare a venit, să asiste la cununia nōstră. Se pare, că ei la o vristă așa de înaintată îi cade forte greu a trăi așa de departe de rudenii. Marea ei bucurie asupra căsătoriei tale ne dă, să o înțelegem acésta; și tot acésta o dovedesce și invitarea ei.”

„Așa dar vom călători la dînsa?” zise rîdēnd tinēra femeie. „Pare-mi-se, că asta-ți e părerea.”

„Nu chiar de tot, scumpa mea. Din „vom”, durere, nu va fi nimica. Tu vei că-

¹⁾ Jac. G. Pitzipios-Bey, Die orientalische Kirche, deutsch v. Dr. H. Schiel, Wien 1857. p. 266 urr.

lători singură. Cât pentru mine, mi-a întrevănit un cas de natură delicată, cât Mercuri și Joi dimineță nu pot lipsi de acasă. Alt-cum nu se poate: tu vei porni Mercuri dimineță, și Joi după ședință voi veni și eu după tine. Vineri ne vom întorce acasă."

"Ba nu, Felix, eu nu mi-aș duce singură! Ce vei face tu fără mine?"

"Fără îndoială voi face o față posomorită. Dar nu sînt egoist. Noi trebuie să fim cu considerare față de buna mătușe și să-i dăm o dovadă despre buna noastră intențiune. Voi aduce deci cu bărbăție jertfa de a mă lipsi pe o zi de tine. Cugetă, scumpa mea, că bucuria, ce o vom simți la revederea noastră, va fi o nouă fericire pentru noi, ori mai bine o variație drăgălașe a acestei fericiri."

"Nu, puțul meu, tu nu ești egoist," zise ea rîdînd. "Tu ești generositatea însă-și. Dar tu știi, că exemplele bune răpesc cu sine și pe alții. Eu în privința acesta nu aș voi, ca tu să mă întreci. Ori cugeti, că eu sînt bună numai pentru a gusta distracții? Să călătoresc eu singură la o serbare și să las acasă singur pe scumpul meu Felix, — din asta nu va fi nimica! Pentru aceea cu mult mai bucuros rămân aci acasă. Eu sînt o ființă casnică!"

"O comoră ești tu, un mărgăritar! Cea mai frumoasă stea a coronei mele, pe cum ți-am cântat-o de atâtea ori. Și vezi, cu tesaurii proprii bucuros te mândresci! Și eu încă aș arăta lumii, ce soțioră drăgălașă am eu. Aici nu putem trăi numai singur pe sama noastră ca în Italia. Viața își face pretensiunile sale și față de noi, și noi trebuie să le dăm atențiune."

"Dor vrei, să țin un pleoyer, Felix? Vede, că faci deprinderi minunate pentru debutarea ta judecătorească de Joi. Eu înse voi să fiu ascultătoare ta soție. Femeea are dor să fie supusă și atunci bărbatului, când acesta ar fi nerecunoscător. Dar așteptă numai, eu mă voi ști amusa și fără de tine. Aplicări spre rolul lui Othello sper, că n'ai."

"Cine știe?" glumi el. "Jalusia e haină! Se zice, că ea dormiteză adese ori în aceia, cari nici nu se gândesc la ea. Se mai zice, că ea e însușirea mai ales a vóstră a blondinelor."

"O, nu-ți inchipui astfel de scăderi!" esclamă blondina femeie. "Jalusă nu voi ști nici odată!"

"Apoi!" zise asesorul rîdînd, în care timp îi sărută buzele ei ceva cam tubufnate. "Prin acesta să sigilăm propusul tău. Tu ești o femeie mult mai înțeleptă, de cât să dai credemint flecăriilor."

"Cum?" întrebă Irma repede. "Crezi dóră, că decăritorii vor puté spune ceva despre tine, Felix?"

"O, scumpă nevinovăție! Cine póte fi sigur de limbile cele rele? Nici un muritor! Quando conveniunt Ancilla, Sibylla, Camilla, — Garrire incipiunt et ab hoc et ab hac et ab illa!"

"Ce? Îmi vii cu lucruri latinesci?" se plânse ea. "Atunci rémas bun!" Și voiósă alergă din chilie.

(Va urma.)

Bibliografie.

Din folositoarea „Biblioteca pentru toți” au mai apărut următorii numeri:

No 27. *Anticitatea greacă*, o broșură de mult folos mai cu samă în mánile studenților. În ea, ca și „Anticitatea romană”, se descrie caracterul și tendințele națiunii grece, se începe dela casa și viața privată și se trece treptat înainte la educație, societate, legi, religie etc. Cartea are și 20 de gravuri.

No 28 — 33. *Ioan Creangă: Opere complete*, cuprîndînd două portrete de ale nepretențiosului, dar escelentului prosator Creangă, și o biografie scrisă de Grig. I. Alexandrescu. Prin faptul, că frumoșele povești și minunate scrisese amintiri din copilărie ale lui Creangă au fost publicate în această „bibliotecă”, s'a făcut un favor mare cetitorilor mai sêraci, cari în chipul acesta pot să-și însușescă pe un preț de nimica toate publicațiile veselului scriitor.

A apărut și se află de vîndare la tipografia seminarială:

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. cat. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau înviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatorialtele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și comune: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării suplétore generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vinat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul broșurii e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românească din Ardél,
fazele lor în trecut și valórea în presents.

Studiu istorico-canonice de Dr. Alexandru Grama. — Opu constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blaș (Balázsfalva).

Tot la tipografia seminarială se află de vîndare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoihul oei mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu *Pentecostariul* costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgierii, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revêdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în peletare fl. 3.80.

Istoria particulară a bisericeii unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Testamentul și Literalele fundatiionale ale fericitului Archiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș Dr. Ioan Vancea de Butaasa. Blaș 1892. Tipografia Seminarialului gr. cat. din Blaș. Se află de vîndare la Administrația „Unirii”. Prețul: 0 cr., cu port postal 15 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oialtă 1 fl. 50 cr.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectiveilor „Gazetei Transilvaniei” și a dtui Nicolaș Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Pregătire la mórte, adecă considerațiunii asupra maximelor eterne folositoare tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de Alfons Maria de Liguori Doctor al Bisericeii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminarialului archidiececan. Opu are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Decretele Conciliului provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Posta Redacțiunii. On. Gav. Pop, Măhaciú. Abonamentul trimis s'a computat pe anul 1895.

Editor și redactor răspunđător

Dr. Victor Szmigelski.

Avis!

Subscrisul imi permit a aduce la cunoștința On. Public din loc și jur, cumcă mi-am deschis

un deposit de vinuri de pe Tirnave

calități bune, curate și bine manipulate. Se vinde vin nou litru 22 cr., vin vechiu litru 30 cr., Rissling nou litru 35 cr., Rissling vechiu litru 50 cr.

La dorința cumpărătorilor se spedéză dela 50 litre în sus, cu prețul redus la litru cu 5 cr., prin calea ferată dela gara din loc.

Blaș în Ianuariu 1896.

Cu róta stima

Leopold Heisikovits

comerciant.

(1) 2 3

Publicațiune.

Comunitatea cultului israilit din Blaș aduce la cunoștința On. Public din loc și jur, cumcă și-a deschis

Stabilimentul de băi calde și reci

aranjat după recerințele igienice.

Prețul unei băi de puțină împreună cu albituri este 50 cr., de basen 20 cr. Stabilimentul este deschis: **Duminea, Marția, Joia și Vineria.**

Pentru studenți prețuri scădute.

Blaș în Ianuariu 1896.

Comunitatea cultului israilit din Blaș.